

Kerstmorgen 2023 In de gloria

Jesaja 52:7-10, Johannes 1: 1-14, Lied 98d 489 487 en 493

Gemeente van Jezus Christus,

Met kerst vieren we de geboorte van Jezus. In Nederland zouden we zeggen: we vieren zijn verjaardag. En wat doen we als iemand jarig is? We gaan op bezoek, nemen een cadeautje mee, en maken het gezellig met elkaar. En als kinderen jarig zijn zitten we met familie, burens of vrienden in een kring rond de tafel. Daarop staat een taart, met één of meer kaarsjes. De jarige is herkenbaar aan de feestmuts en mag soms op een stoel gaan staan. Dan wordt er gezongen en mag de jarige de kaarsjes uitblazen. Ik vind het altijd een bijzonder ritueel. Belangrijk ook, om het kind even alle aandacht te geven, even in het licht te zetten en te laten weten: we zijn blij met jou, fijn dat je er bent. En we geven cadeautjes, we hebben nagedacht over waar we de jarige blij mee kunnen maken. Het is een waardevol ritueel dat verbondenheid en liefde tot uitdrukking brengt. Het samen zingen versterkt die verbondenheid: Er is er één jarig hoera, Lang zal ze leven in de gloria.

Maar wat betekent dat eigenlijk: in de gloria?

In een versjesboek uit 1860 wordt dit lied voor het eerst beschreven. Het heeft daar wel 4 coupletten. Zijn er nog ouderen onder ons die vers 2, 3 en 4 kennen? Ze worden eigenlijk nooit meer gezongen en als ik ze zing, begrijp je wel waarom: vers 2: zalig zal hij sterven, zalig zal hij sterven, zalig zal hij sterven in de gloria. en 3: de hemel zal hij erven in de gloria, en 4: wij zullen er bij zijn in de gloria.

In de gloria, daarmee wordt in dit lied dus de hemel bedoeld. Je wenst de jarige in het eerste couplet de hemel op aarde: een lang en goed leven zonder ziekte, verdriet of tranen. En in de volgende coupletten wens je de jarige ook de hemel na de dood, waar je elkaar weer zult ontmoeten.

Gloria, wij kennen het in de kerk vooral als de naam van het loflied dat wij elke zondag zingen: het glorialied. Een woord afkomstig uit de Latijnse vertaling van de bijbel die in de vierde eeuw werd gemaakt, de eeuw waarin het kerstfeest is ontstaan. Gloria, daarmee begint het lied van de engelen in de kerstnacht, Gloria in excelsis deo, woorden die wij vandaag, 16 eeuwen later hier in de Grote kerk van Schiedam opnieuw in het Latijn hebben gezongen.

In het Grieks van Johannes staat het woord Doxa. Net als gloria betekent dat roem, eer of grootheid. Iemand eren betekent dat je veel respect voor iemand hebt, dat je tegen iemand opkijkt, in de schijnwerpers zet. Johannes richt zijn schijnwerper op Jezus en geeft hem grote namen: Woord van God, God dichtbij, Licht in het donker, Zoon van de Vader. En hij vertelt dat Jezus niet door een mens is verwekt, maar uit God geboren, de hemel op aarde.

Zijn geboorte is een geschenk van God aan de wereld. God had de wereld zo lief, dat hij zijn Zoon gegeven heeft. En verderop zegt Johannes: Wil je weten wie God is, kijk dan naar Jezus, sprekend zijn hemelse vader, betrouwbaar en vol goedheid. In Jezus zien wij Gods grootheid. In Jezus is God zelf komen wonen onder de mensen. Letterlijk staat er: heeft God zijn tent opgeslagen bij ons.

Gods tent is in de bijbel niet zomaar een tent, het is de tent van de ontmoeting, de tent die het volk Israël onder leiding van Mozes heeft gemaakt in de woestijn. De tent met dat heilige der heiligen waar de ark met de 10 geboden werd bewaard, Gods aanwijzingen voor het goede leven, voor een rechtvaardige samenleving. Jezus belichaamt die geboden. Hij zegt het heel vaak tegen zijn leerlingen: dit is mijn gebod, dat jullie elkaar liefhebben. Doe dat, en je leven zal vol blijdschap zijn.

Is dat zo? Maar hoe zit dat dan met zijn lijdensweg, met zijn marteling, zijn dood aan het kruis? Als er iemand is die zich aan de 10 geboden heeft gehouden, dan is hij het wel. Als er iemand is die zijn medemensen liefhad, dan is hij het. Maar was zijn leven vol blijdschap? Hoe moet je dat zien?

Jezus is Gods geschenk aan de wereld. Zijn naam betekent: God redt. Maar de God van Israël redt op een andere manier dan wij zouden willen. Hij komt niet met een leger, met een sterke man, die het kwaad overwint, maar met een boodschapper, iemand die vrede aankondigt en goed nieuws brengt. En dat goede nieuws is, dat God koning is. Dat het laatste woord niet is aan de koningen met man en macht, maar aan de koning van de vrede. Deze God maakt geen einde aan oorlog en ziekte. Deze God komt met woorden, met aanwijzingen om licht te brengen in het leven dat zo veel donkere momenten kent. Ziekte, werkloosheid, armoede, eenzaamheid, het is onze redding als we in die moeilijke situaties in staat zijn de grondwet van Gods koninkrijk na te leven. Als we weten waar we de lucifers kunnen vinden, als we het opmerken als iemand in het donker zit. De redding van de wereld ligt in de bijbelse opdracht om voor elkaar te zorgen, om je naaste te behandelen zoals je zelf behandeld zou willen worden. Heb lief, doe recht. Ubi caritas et amor, deus ibi est. Waar liefde is en zorg voor elkaar, daar is God.

We weten hoe Jezus na een oneerlijk proces is veroordeeld, gemarteld en gedood. Zoals overal en altijd mensen zonder eerlijk proces worden veroordeeld, gemarteld en gedood. Toch is het licht dat hij heeft verspreid niet gedoofd. Zijn leerlingen hebben het doorgegeven en tot op vandaag heeft de macht van het kwaad zijn licht van liefde en hoop niet gedoofd.

Zo zie je dat in elk mensenleven, hoe moeilijk ook, vreugde, liefde en verbondenheid ervaren kan worden. In nabijheid en aandacht, in een gebaar van vriendschap of een luisterend oor.

Je ziet dat ook in het kerstverhaal. De omstandigheden zijn verre van optimaal, maar ze vormen geen belemmering om elkaar trouw te zijn, aandacht en liefde te geven, of blij te zijn en te zingen. Maria ongehuwd zwanger, Jozef die haar trouw blijft, hoogzwanger op reis gestuurd worden, dichte deuren, geen plaats voor jou, bevallen in een koude stal, herders in het donker, geminacht door de mensen. En tóch, toch is het licht uit de hemel juist daar binnengedrongen. Zoals Leonard Cohen zingt: There is a crack in everything, that's how the light gets in. Het licht komt binnen door de barsten van het bestaan.

Ook al willen we het graag, er is geen leven zonder pijn of verdriet. Het leven begint met de pijn van de bevalling en het eerste huilen van de baby. En het leven eindigt met pijn of met verdriet om het loslaten bij het afscheid. Maar in het verdriet om het sterven kun je ook ervaren hoezeer je met elkaar verbonden was. En juist het huilen van een kind doet een beroep op ons, vraagt om nabijheid en haalt zachtheid en liefde in ons naar boven.

Het kerstevangelie laat zien waar het licht van God in deze wereld schijnt: Niet op een podium, bij mensen die het gemaakt hebben, maar bij de geboorte van een kind, bij mensen die zorgen voor elkaar, die aandacht hebben voor wie eenzaam zijn. Gods licht schijnt in het leven van eenvoudige mensen die zich in moeilijke omstandigheden laten raken door de liefde. Mensen die open staan voor het licht dat in het donker naar binnen kiert.

Ook al is het leven ingewikkeld, je bent een kind van God, je mag er zijn, ook al word je door de mensen geminacht of buitengesloten zoals de herders. Luister naar het lied van de engelen en laat het licht uit de hemel over je schijnen. Laat je licht niet doven door wat anderen van je vinden maar sta op en ga naar de plek waar je blij of warm van wordt, waar jij in de gloria bent.

Lang zal ze leven in de gloria, laten we het voor elkaar blijven zingen, omdat de hemel op aarde overal is waar mensen elkaar in het licht zetten en van zichzelf weten dat ze kind van licht zijn. Amen.

